

TEKNISK BULLETTIN

INFORMATION FRÅN VIRKON MEDICAL SCANDINAVIA AB

Nr 27

2010-02-01

Sid 1/4

VirKon

DESINFEKTION AV YTOR OCH FÖREMÅL I MEDICINSKA BEHANDLINGSLOKALER

Texten är granskad av överläkare Karl-Erik Myrbäck, Södersjukhuset i Stockholm

Många landsting har utarbetat metodböcker, som är vägledande för desinfektions-arbetet inom landstingets institutioner. Denna skrift syftar till att erbjuda en sammanfattande information om och anvisningar om tillämpningen av adekvata desinfektionsrutiner för ytor och föremål i medicinska behandlingslokaler. Skriften kan också tjäna som instruktion för desinfektionsarbetet i sådana behandlingslokaler, som är fristående i förhållande till landstinget och således inte har tillgång till landstingets metodbok.

BEHOV AV DESINFEKTION

Medicinska behandlingslokaler erbjuder en miljö, där såväl personal som patienter kan medverka till spridning av infektioner. De vägar för spridning av infektion som diskuteras är framför allt *direkt och indirekt kontaktsmitta*.

Direkt kontaktsmitta innebär att mikroorganismer överförs från individ till individ t ex via blod, saliv eller annat sekret från slemhinna eller sår. Vid denna typ av smitta kan också mikroorganismer överföras via personalens hud, naglar etc. Genom direkt kontaktsmitta kan på detta sätt infektion överföras från exempelvis vårdpersonal till patienten eller omvänt.

Indirekt kontaktsmitta kan i princip ske på följande sätt:

- genom döda föremål, som patienten kan komma i kontakt med, t ex arbetskläder, undersökningsbordsar, undersökningsbord m m.
- via instrument, som desinfekterats dåligt eller inte alls

En förutsättning för indirekt kontaktsmitta är att det finns ett tillräckligt stort antal mikroorganismer och att dessa kan överleva tillräckligt länge. Detta varierar med smittämnetts art.

Den polikliniska karaktären hos behandlingslokaler, med täta patientbyten och behandlingar av varierande svårighetsgrad, ställer stora krav på väl fungerande och genomtänkta hygienrutiner, såväl vad avser handhygien som smittrening av ytor och föremål. Det är viktigt att all vård

genomförs utan risk för smittspridning **både** mellan patienter och personal.

Patienter med infektionssjukdomar kan inte alltid identifieras genom anamnes, undersökning eller laborietester. Det är därför viktigt att arbeta efter principen att **alla patienter** och **all personal** kan vara bärare av sjukdomsframkallande mikro-organismer.

Smittrening av ytor och föremål kan ske såväl med värmebehandling som med kemiska desinfektionsmedel. Värmedesinfektion är att föredra, men vid desinfektion av ytor och vissa känsliga instrument är kemiska preparat förstahandsval.

För kemisk desinfektion bör så få preparat som möjligt utnyttjas. Det är viktigt att endast använda preparat där desinfektionsmedlets effekt är väl dokumenterad. Det skall finnas skriftlig dokumentation om vilken effekt medlet har mot olika grupper av mikroorganismer och vilka biverkningar medlet har i form av hälsorisker och miljöeffekter. Också tidsfaktorn bör beaktas; det får inte ta lång tid innan en ny patient kan tas under behandling. Desinfektionsmedlet bör därför inte bara vara effektivt utan också ha en snabb effekt.

Virkon

svarar upp mot dessa krav och lämpar sig väl för desinfektion i behandlingslokalen. **Virkon** kombinerar snabb effekt med brett verkningspektrum och hög säkerhet för användaren. Till detta kommer en rengörande effekt förutom desinfektion och rimliga miljöegenskaper.

DESINFEKTION AV YTOR

Ytdesinfektion ifrågakommer främst i behandlingsrum, men också i sådana fall då ytor utanför behandlingsrummet blivit kraftigt förorenade, exempelvis i samband

med spill av kroppsvätska. I behandlingslokalen ska behandlingsbord regelbundet desinfekteras liksom golv och väggar i behandlingsbordets närområde. Gynstolar liksom undersökningsbritsar likställs i detta sammanhang med behandlingsbord. Annan patientnära utrustning och ev. narkos-utrustning ska också desinfekteras mellan patienter.

Till behandlingslokalerna knutna laboratorier utgör också en känslig miljö i mikrobiologiskt avseende; speciellt gäller detta lab-bänkar, centrifuger och viss teknisk utrustning.

Följande rutiner är lämpliga i samband med ytdesinfektion i behandlingslokalen.

1. Mikrobiellt förorenade ytor (utan organiska eller andra synliga föroreningar)

Instruktion:

- Använd 1 % lösning av **Virkon**
- Torka av ytan med en torkduk, mopp el dyl, som infuktats i Virkon-lösningen. Tillse att ytan blir ordentligt fuktig.
- Låt torka i minst 1 min.
- Eftertorka ytan med pappershandduk, torkduk el. dyl. om det behövs.

2. Synligt förorenade ytor

Användning av **Virkon** har den fördelen att inte enbart fläcken blir desinfekterad utan omhändertagna mikroorganismer oskadlig-görs av **Virkon** i den torkduk som används för upptorkning.

Instruktion:

- Utför fläckdesinfektion med 1 % lösning av **Virkon**.
- Torka upp fläcken (saliv, blod etc) med en torkduk, väl infuktad i desinfektionslösningen och tillse att det organiska materialet fördelas ordentligt i torkduken och absorberas.
- Ytan, från vilken fläcken avlägsnats, desinfekteras genom att den bearbetas med en ny torkduk, som infuktats i Virkon-lösningen. Tillse att en synlig vätskemängd kvarligger på fläcken/ytan.

- Låt lösningen intorka på ytan upp till 10 min.
- Eftertorka med pappershandduk, torkduk el. dyl. om det behövs.

DESINFEKTION AV INSTRUMENT OCH ANDRA FÖREMÅL

Syftet med desinfektion är att reducera antalet mikroorganismer så långt som möjligt. Både kemiska medel och värme kan ifrågakomma.

Värmedesinfektion

Värmedesinfektion är den enklaste och säkraste metoden och skall alltid föredras om adekvat utrustning finns och om instrumentet tål den höga temperaturen.

Värmedesinfektion kan ske i en automatisk typgodkänd diskdesinfektor, som både rengör och desinfekterar instrumenten. Diskdesinfektorer skall enligt svensk standard i den avslutande desinfektionsfasen nå upp till en temperatur över +85°C i 1 minut. I kommande EU-normer för diskdesinfektorer har temperaturer omkring +93°C och en förlängd tid vid desinfektionsfasen diskuterats. Moderna diskdesinfektorer är i dagsläget anpassade till att klara kommande EU-normer. Efter denna behandling är de instrument, som ska steriliseras, klara för förpackning och sterilisering.

Kokning under lock i 2 minuter är en alternativ metod.

Desinfektion kan även genomföras genom att instrumenten först rengörs manuellt (diskas) och därefter desinfekteras i ångautoklav. Instrumenten behöver då inte vara separat förpackade.

Instrument, som är avsedda att penetrera kroppens skyddsbarriärer (in i steril vävnad), ska vara sterila vid användande

och måste därför sterilförpackas före ångautoklivering. Vid manuell rengöring är det med tanke på **personalens säkerhet** en fördel att instrumenten först desinfekteras. Det senare för att undvika smittrisker vid t ex stick- eller skärskador i samband med den manuella rengöringen. **Virkon** har såväl rengörande som desinfekterande effekt och kan därför med fördel användas för manuell rengöring före ångauto-klivering. Följ instruktionen för kemisk desinfektion nedan.

Kemisk desinfektion

1. Förorenade föremål som t ex instrument, glasvaror, gummi- och plastdetaljer

Virkon erbjuder såväl desinfektion som samtidig rengöring av instrumentet. *Också efter denna behandling är instrumentet klart för sterilisering.* **Virkon** är lämpligt att använda då värmedesinfektion inte kan ifrågakomma, beroende på att

- utrustning för värmedesinfektion, t ex diskdesinfektor, saknas
- instrumentet inte tål värme

Instruktion:

- Lägg instrumentet i en 1 % lösning med **Virkon** och låt ligga i lösningen i 2 min för att reducera antalet mikroorganismer till en hanteringssäker nivå.
- Handdiska instrumentet i lösningen tills ev. organiskt material avlägsnats. Låt sedan instrumentet ligga kvar i Virkon-lösningen ytterligare 8 min. *Längre kontakttid förbättrar ej desinfektionsresultatet, men kan skada rostfria föremål av dålig kvalitet, föremål av järn, koppar, mässing och aluminium liksom förkromade eller förzinkade föremål.*
- Skölj i vatten och låt torka. Sterilisera i förekommande fall.

2. Analysautomater

Instruktion:

- Förvissa dig om att analysautomaten är godkänd för desinfektion med Virkon
- Våttorka exteriören med 1 % Virkon-lösning
- Spola noga kanalerna med 1 % Virkon-lösning
- Fyll upp kanalerna med 1 % Virkon-lösning och låt stå 10 min.
- Spola grundligt med vatten

3. Centrifuger

Instruktion:

- Torka av skålens insida och innehåll med 1 % Virkon
- Låt stå upp till 10 min.
- Torka torrt

4. Narkosutrustning, t ex masker, slangar

Instruktion:

- Lägg utrustningen i en 1 % Virkon-lösning

- Lämna i upp till 10 min.
- Gnid eller tvätta utrustningen tills den är synligt ren
- Skölj och torka

5. Pipettställ

Instruktion:

- Fyll stället med en 1 % Virkon-lösning
- Ställ efterhand använda pipetter i stället
- Töm pipettstället när det är fullt eller senast 1 vecka efter beredning

OMHÄNDERTAGANDE AV VIRKON-LÖSNING

Oanvänd Virkon-lösning behåller sin aktivitet 1 vecka; praxis bjuder att använd lösning utbyts dagligen till säkerställande av en tillräcklig effekt. **Virkons** miljöegenskaper är sådana att man med gott samvete kan hälla ut använd eller överbliven Virkon-lösning i avloppet.